

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

๑) เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์

๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์

๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู และเจ้าหน้าที่ โรงเรียนในเขตอำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต ๒ โดยมี ๒๘ โรงเรียน ซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งหมด ๓๗๑ คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของเครจซี่และมอร์แกน ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๘๙ คน เป็นการวิจัยเชิงผสม (Mix Method Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผสมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์แบบโครงสร้าง (Structrue Interview) โดยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์และประมวลผล โดยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติดังนี้ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยวิธีการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีมีตัวแปร ๒ ตัวแปรย่อย แต่หากมีตัวแปร ๓ ตัวขึ้นไปใช้วิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) มีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD (Least Significant Difference) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑. ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๙๐ ผู้มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี จำนวน ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๙๐ ผู้มีตำแหน่งครู จำนวน ๑๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๙๐ ผู้มีระดับการศึกษาปริญญาตรี หรือเทียบเท่า จำนวน ๑๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๙๐ และผู้มีประสบการณ์การทำงาน ๕ ปี ขึ้นไป จำนวน ๑๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๐๙

๕.๑.๒ ระดับความคิดเห็นของครู และเจ้าหน้าที่ที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์

ระดับความคิดเห็นของครู และเจ้าหน้าที่ที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ๓.๙๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

๑) **ด้านรู้จักเหตุ** การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๙๐$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากเป็นลำดับ

๒) **ด้านรู้จักผล** การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๐๒$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากทุกข้อเป็นลำดับ

๓) **ด้านรู้จักตน** การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๙๗$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากทุกข้อเป็นลำดับ

๔) **ด้านรู้จักประมาณ** การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๙๔$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากทุกข้อเป็นลำดับ

๕) **ด้านรู้จักกาล** การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๘๕$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากทุกข้อเป็นลำดับ

๖) **ด้านรู้จักชุมชน** การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๐๓$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากทุกข้อเป็นลำดับ

ภาพรวมพบว่า ด้านรู้จักเหตุ แตกต่างกันมีที่ระดับนัยสำคัญ ที่ .๐๑ ส่วนด้านรู้จักบุคคลแตกต่างกัน ระดับนัยสำคัญ ที่ .๐๑ เช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ของครู และเจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นต่อการจัดการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่จัน จังหวัดนครสวรรค์

จำแนกตามระดับการศึกษา

โดยภาพรวมทุกด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ น้อยกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑

ด้านรู้จักเหตุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ น้อยกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี หรือเทียบเท่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ และน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาโทหรือสูงกว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑

ด้านรู้จักผล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ น้อยกว่า ผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และเทียบเท่า รวมทั้งผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทหรือสูงกว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑

ด้านรู้จักบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ น้อยกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า รวมทั้งผู้ตอบแบบสอบถามระดับปริญญาโทหรือสูงกว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑

จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

โดยภาพรวมทุกด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง ๑ – ๒ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ น้อยกว่าผู้มีประสบการณ์การทำงาน ๕ ปี ขึ้นไป และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง ๓ – ๔ ปี น้อยกว่า ผู้มีประสบการณ์ตั้งแต่ ๕ ปี ขึ้นไปที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ด้านรู้จักเหตุ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง ๑ – ๒ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ น้อยกว่าผู้มีประสบการณ์การทำงาน ๕ ปี ขึ้นไป และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง ๓ – ๔ ปี น้อยกว่า ผู้มีประสบการณ์ตั้งแต่ ๕ ปี ขึ้นไปที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

ด้านรู้จักบุคคล จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน ๑ – ๒ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ น้อยกว่า ผู้มีประสบการณ์การทำงาน ตั้งแต่ ๕ ปี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑ นอกนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับคู่อื่นๆ พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕

๕.๑.๔ สรุปผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่เว้งก์ จังหวัดนครสวรรค์

จากผลการศึกษาผู้วิจัยพบว่าปัญหาอุปสรรค และนำไปสู่ข้อเสนอแนะซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่เว้งก์ จังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่เว้งก์ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักเหตุ อยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารใช้กฎระเบียบวินัยและเหตุผลมากเกินไป จนทำให้เกิดความขัดแย้ง จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐๐

๒. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่เว้งก์ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักผล อยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารขาดเป้าหมายในการบริหารสถานศึกษา จำนวน ๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๑๐

๓. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่เว้งก์ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักตน อยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารขาดความเชื่อมั่นในการบริหารสถานศึกษา และออกคำสั่งจำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๔๖

๔. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่เว้งก์ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักประมาณ อยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารใช้งบประมาณในการบริหารสถานศึกษาเกินงบประมาณที่มีอยู่ จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๕๑

๕. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่เว้งก์ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักกาล อยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารจัดทำโครงการไม่ถูกต้องกับจังหวะเวลา จำนวน ๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕๘

๖. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่เว้งก์ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักชุมชน อยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนในองค์กร และภายนอกองค์กร จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๐๔

๗. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่เว้งก์ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักบุคคล อยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารใช้บุคลากรไม่เหมาะสมกับงาน จำนวน ๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖๓

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักเหตุอยู่ในระดับมาก คือ ควรใช้หลักการและเหตุผลให้ตรงกับสถานการณ์นั้นๆ เพื่อแก้ปัญหา จำนวน ๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕๗

๒. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักผลอยู่ในระดับมาก คือ ควรมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการบริหารสถานศึกษา จำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๘๗

๓. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักตนอยู่ในระดับมาก คือ ควรสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้มากขึ้น ในการบริหารสถานศึกษา จำนวน ๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๑๐

๔. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักประมาณอยู่ในระดับมาก คือ ควรใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างเหมาะสมกับโครงการ หรือ กิจกรรมต่างๆ โดยให้เกิดประโยชน์สูงสุด จำนวน ๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๔๐

๕. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักกาลอยู่ในระดับมาก คือ ควรจัดทำโครงการให้ตรงกับระยะเวลาที่เหมาะสมในการบริหารโครงการต่างๆ จำนวน ๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๑๐

๖. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักชุมชนอยู่ในระดับมาก คือ ควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนทั้งภายในและภายนอกองค์กร จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๑๖

๗. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักบุคคลอยู่ในระดับมาก คือ ควรใช้บุคลากรให้เหมาะสมกับงานที่พึงกระทำได้ จำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐๐

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยนี้ กล่าวถึงการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

๕.๒.๑ จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ได้ดำเนินการบริหารสถานศึกษาในหลักการที่จะนำพาสถานศึกษาให้ไปสู่ความสำเร็จ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารสถานศึกษา

ฉะนั้น จากการศึกษาถึงการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ จึงพบว่า มีรูปแบบในการบริหาร ๗ ด้าน คือ ด้านรู้จักเหตุ ด้านรู้จักผล ด้านรู้จักตน ด้านรู้จักประมาณ ด้านรู้จักกาล ด้านรู้จักชุมชน และด้านรู้จักบุคคล

๕.๒.๒ จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน คือ ด้านรู้จักเหตุ ด้านรู้จักผล ด้านรู้จักตน ด้านรู้จักประมาณ ด้านรู้จักกาล ด้านรู้จักชุมชน และด้านรู้จักบุคคล

แสดงให้เห็นว่าระดับความคิดเห็นของครู และเจ้าหน้าที่ที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทำให้ทราบถึงควมมีประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ มี คือ ด้านรู้จักเหตุ ด้านรู้จักผล ด้านรู้จักตน ด้านรู้จักประมาณ ด้านรู้จักกาล ด้านรู้จักชุมชน และด้านรู้จักบุคคล

การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านมีประเด็นนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

๑) ด้านรู้จักเหตุ จากการศึกษาพบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักเหตุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (๓.๙๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูและเจ้าหน้าที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ในข้อที่ท่านเป็นผู้บริหารที่มีระเบียบวินัยในการบริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (๔.๐๐) รองลงมาคือ ข้อที่ท่านเป็นผู้บริหารที่วางแผนและจัดทำนโยบายให้สอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษา (๓.๙๒) และระดับสุดท้ายคือข้อที่ท่านเป็นผู้บริหารที่ใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา (๓.๘๘) แสดงให้เห็นว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักเหตุ สอดคล้องกับแนวคิด แมกนุสัน (Magnuson)^๑อ้างในภาวิณี ชินคา ว่า ควรมีคุณลักษณะทางด้านส่วนตัว คือ ควรมีความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์ มีอารมณ์มั่นคง มีความรอบรู้ มีความเป็นกันเอง มี

^๑แมกนุสัน (Magnuson) อ้างในภาวิณี ชินคา, รูปแบบการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสภานักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต ๑, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, ๒๕๔๘).

อารมณ์ขัน เปิดเผย เข้าใจง่าย มีความเยือกเย็นและรู้จักเห็นใจผู้อื่น และคุณลักษณะด้านวิชาชีพ เช่น มีความสามารถติดต่อกับผู้อื่นได้ดี มีความรู้ในการบริหารดี รู้จักการมอบหมายงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีความสามารถในการตัดสินใจที่ดี มีความสามารถต่อการรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่นได้ดี มีการวางแผนงานและการจัดหน่วยงานที่ดี ให้ความสำคัญต่อผู้ร่วมงาน รู้จักใช้อำนาจอย่างเหมาะสม

๒) ด้านรู้จักผล จากการศึกษาพบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (๔.๐๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูและเจ้าหน้าที่ความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ในการบริหารสถานศึกษาของท่านยึดประโยชน์เพื่อส่วนรวมเป็นหลัก อยู่ในระดับมากที่สุด (๔.๐๖) รองลงมาคือ ท่านเป็นผู้บริหารที่มีจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายในการบริหารสถานศึกษา (๔.๐๓) และระดับสุดท้ายคือ ท่านเป็นผู้บริหารที่ทุ่มเทกำลังกายกำลังใจเพื่องาน (๔.๐๑) แสดงให้เห็นว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักผล สอดคล้องกับแนวคิด **เกศกัญญา อนุกุล**^๒ ว่า ผู้บริหารนับว่าเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อองค์กรอย่างมากเพราะเป็นผู้ชี้ขาดอนาคตของการดำเนินงานได้อย่างดี บทบาทและภารกิจของผู้บริหารคืองานหลักที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติเพื่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นได้ทั้งผู้บริหารและผู้นำในขณะเดียวกัน ส่วนผู้นำอาจไม่ใช่ผู้บริหาร แต่มีความสามารถในการนำหมู่คณะซึ่งอาจจะทำเพียงครั้งเดียว หรือบางครั้งคราว ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้เป็นทั้งผู้บริหารและผู้นำให้สามารถสร้างบรรยากาศทางวิชาการ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

๓) ด้านรู้จักตน จากการศึกษาพบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักตนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (๓.๙๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูและเจ้าหน้าที่ความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ท่านเป็นผู้บริหารที่มีจิตใจโอบอ้อมอารีและมีความเสียสละ อยู่ในระดับมากที่สุด (๔.๐๕) รองลงมาคือท่านเป็นผู้บริหารที่มีความรับผิดชอบต่อการบริหารสถานศึกษาสูง (๔.๐๒) และระดับสุดท้ายคือ ด้านท่านเป็นผู้บริหารที่เปี่ยมด้วยความรู้ ความสามารถและความเชื่อมั่นในตนเอง (๓.๙๘) แสดงให้เห็นว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักตน สอดคล้องกับแนวคิด **ชัยญา ชนะมาร**^๓ ว่า ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคลากรในสถานศึกษา มีบุคลิกภาพที่ดี มีปฏิภาณไหวพริบดีมีการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความรับผิดชอบสูง มี

^๒ เกศกัญญา อนุกุล, “การบริหารโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒,” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^๓ ชัยญา ชนะมาร, “การศึกษาคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร,” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

ใจเป็นกลางพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริตยุติธรรม มีคุณธรรม มีความอดทน อดทน มีความเสียสละ มีความสม่ำเสมอมั่นคง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร มีความกล้าในการพูดและการปฏิบัติ มีความตื่นตัวอยู่เสมอ มีความสุขภาพดีเป็นผู้ประสานงานที่ดี เป็นนักพัฒนาและเป็นผู้บริหารการสังคม รู้จักพัฒนาตนเอง

๔) ด้านรู้จักประมาณ จากการศึกษาพบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักประมาณโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (๓.๙๔) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูและเจ้าหน้าที่ความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ท่านเป็นผู้บริหารที่มีความพอใจในความพอเพียงตามปัจจัยสี่ที่ตนมีอยู่ อยู่ในระดับมากที่สุด (๓.๙๙) รองลงมาคือ ท่านเป็นผู้บริหารที่เป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิตบนวิถีแห่งความสันโดษ (๓.๙๙) และระดับสุดท้ายคือ ท่านเป็นผู้บริหารที่เป็นตัวอย่างที่ดีในการบริหารจัดการโดยยึดหลักทางสายกลาง (๓.๙๔) แสดงให้เห็นว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักเหตุ สอดคล้องกับแนวคิด **อนุชิต วรรณสุทธ์**^๔ ว่า ด้านความสามารถการเป็นผู้นำ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกลกำหนดเป้าหมายสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์กล้าปฏิรูปปรับปรุงและพร้อมที่จะเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถประสานงานทางานกับชุมชน องค์กรต่างๆ สามารถจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ทางานเป็นทีมและมุ่งสู่เป้าหมายที่กำหนดได้ มีการกำหนดยุทธศาสตร์การทางานแบบมีส่วนร่วม มีความสามารถในการสร้างทีมงาน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีการส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย มีการประเมินผลอย่างเป็นระบบและนำผลไปปรับปรุงแก้ไข มีการจัดสรรงบประมาณให้อย่างสอดคล้องกัน

๕) ด้านรู้จักกาล จากการศึกษาพบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักกาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (๓.๘๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูและเจ้าหน้าที่ความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ท่านเป็นผู้บริหารที่เป็นตัวอย่างที่ดีในการบริหารจัดการเวลาให้เกิดประโยชน์กับองค์กรสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด (๓.๘๘) รองลงมาคือ ท่านเป็นผู้บริหารที่แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันต่อเหตุการณ์และเวลา (๓.๘๗) และระดับสุดท้ายท่านเป็นผู้บริหารที่ทางานได้เสร็จสมบูรณ์ไม่ได้ทางานให้ค้างค้ำ (๓.๘๕) แสดงให้เห็นว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักกาล สอดคล้องกับแนวคิด **ธนาธร ต้นวิพงษ์ตระกูล**^๕ ว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ส่วนด้านการบริหาร

^๔อนุชิต วรรณสุทธ์, ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในอนาคต สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ๒๕๔๖).

^๕ธนาธร ต้นวิพงษ์ตระกูล, “ความต้องการพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลาพูน เขต ๒”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๗).

งบประมาณ มีการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล รายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินการ การบริหารบัญชี สำหรับด้านการบริหารงานบุคคล เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ มีวินัย และรักษาวินัยและด้านการบริหารงานทั่วไป จัดระบบควบคุมหน่วยงาน ส่งเสริมสนับสนุน ประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

๖) ด้านรู้จักชุมชน จากการศึกษาพบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (๔.๐๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูและเจ้าหน้าที่ความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ท่านเป็นผู้บริหารที่เข้าใจสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นอย่างดี อยู่ในระดับมากที่สุด (๔.๐๘) รองลงมาคือ ท่านเป็นผู้บริหารที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเยาวชน และประชาชน (๔.๐๗) และระดับสุดท้ายท่านเป็นผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน (๔.๐๖) แสดงให้เห็นว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักชุมชน สอดคล้องกับแนวคิด **เสรี พุทฺธปวน**^๖ ว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องเป็นแนวทางเดียวกันว่าการปฏิบัติงานบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านวิชาการ ด้านกิจการนักเรียน และด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากปัญหาและข้อเสนอแนะที่พบสรุปได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาเห็นว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงการปรับระบบราชการ และมีการจัดปฏิรูปการศึกษา ซึ่งบุคลากรยังไม่มีความพร้อมส่งผลให้ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดความเข้าใจและความพร้อม

๗) ด้านรู้จักบุคคล จากการศึกษาพบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักบุคคลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (๓.๙๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูและเจ้าหน้าที่ความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ท่านเป็นผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ อยู่ในระดับมากที่สุด (๔.๑๑) รองลงมาคือท่านเป็นผู้บริหารที่เป็นผู้ส่งเสริมให้ครูเจ้าหน้าที่ ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนเพิ่มเติม (๔.๐๕) และระดับสุดท้ายท่านเป็นผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน (๔.๐๖) แสดงให้เห็นว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านรู้จักบุคคล สอดคล้องกับแนวคิด **พระณนฺต วฑฒโน (บุตรสวัสดี)**^๗ ว่า แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้นำที่ดีนั้นย่อมประกอบด้วยหลัก ๓ ประการ คือ หลักการครองตน ครองคนและครองงาน โดยมุ่งเน้นให้ผู้นำเกิดการพัฒนาตน พัฒนาคน และพัฒนาระบบการทำงาน ให้มีคุณภาพที่สมบูรณ์แบบทั้งสองด้าน คือ คุณภาพด้านจิตใจ และ คุณภาพด้านความสามารถ นอกจากนั้นยังพบว่า ผู้นำที่ดีตาม

^๖เสรี พุทฺธปวน, “การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอเมืองลาปูน”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖).

^๗พระณนฺต วฑฒโน (บุตรสวัสดี), “การวิเคราะห์คุณสมบัติของผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๑.

หลักสัปปริสธรรม ๗ ในพระพุทธศาสนา จะต้องยึดหลักธรรมเป็นคุณธรรมสำคัญสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของตน เพื่อให้สามารถดำเนินกิจการทุกอย่างให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

๕.๒.๓ ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

เปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครู และเจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตาม หลักสัปปริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ที่มี เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนครู และเจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตาม หลักสัปปริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ที่มี อายุ และตำแหน่งต่างกัน มีครูและเจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตาม หลักสัปปริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูและเจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปริสธรรม ๗ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

๑) **ด้านรู้จักเหตุ** ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้หลักการและเหตุผลให้ตรงกับสถานการณ์นั้นๆ เพื่อแก้ปัญหา ควรใช้อารมณ์ให้น้อยลงและควรใช้เหตุผลเป็นที่ตั้งในการบริหาร ควรรับฟังเหตุผลของผู้ใต้บังคับบัญชาให้ดีกว่าเหตุเป็นมาอย่างไร ควรมีให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน เพื่อให้เกิดมุมมองหลากหลายและแก้ปัญหาได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

๒) **ด้านรู้จักผล** ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการบริหาร ควรศึกษาโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่จะนำมาพัฒนาสถานศึกษา ควรคิดวิเคราะห์ถึงผลได้และผลเสียให้ดี ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ควรตั้งใจทำงานและหวังความเจริญก้าวหน้ามาสู่โรงเรียนและองค์กรของตนเอง

๓) **ด้านรู้จักตน** ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้มากขึ้น ในการบริหารสถานศึกษา ควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการประพฤติให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในการบริหาร ควรมีปิยะวาจาในการสนทนา หรือในการประชุม และการบริหารงานในสถานศึกษา และควรอุทิศตนเองให้กับการบริหารสถานศึกษาจนกว่าจะประสบผลสำเร็จ

๔) **ด้านรู้จักประมาณ** ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างเหมาะสมกับโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ โดยให้เกิดประโยชน์สูงสุด ควรวางแผนงานให้สามารถปฏิบัติได้และ

เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่ ควรใช้อำนาจให้ถูกต้องเหมาะสมและมีขอบเขตในการบริหาร ควรดำเนินชีวิตบนความพอเพียง ให้เหมาะสมกับการเป็นผู้บริหาร

๕) ด้านรู้จักกาล ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำโครงการให้ตรงกับระยะเวลาที่เหมาะสมในการบริหารโครงการต่างๆ ควรควบคุมระยะเวลาในการดำเนินนโยบายต่างๆ ให้ทันต่อกาลเวลาในการบริหาร ควรสั่งการในการทำงานให้ตรงกับระยะเวลาและสถานที่ในการบริหาร ควรจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินกิจกรรมหรือการบริหารสถานศึกษา

๖) ด้านรู้จักชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนทั้งภายในและภายนอกองค์กร ควรศึกษาวิเคราะห์บริบทและสภาพแวดล้อมในการบริหารสถานศึกษาให้เข้าใจถึงความเป็นได้ในการบริหาร ควรประสานงานกับชุมชนในการทำกิจกรรมของสถานศึกษาเพื่อทำให้เกิดการมีส่วนร่วม และควรดำเนินโครงการหรือจัดกรรมให้สอดคล้องกับสถานศึกษา

๗) ด้านรู้จักบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้บุคลากรให้เหมาะสมกับการงานที่พึงกระทำได้ ควรส่งเสริมบุคลากรในองค์กรให้เกิดความรู้ความสามารถและได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ควรพิจารณาความดีความชอบบนหลักของความถูกต้องและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย และควรให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกคนในองค์กร

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑) ผู้บริหารควรมีการวางแผนงาน คือ การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ควรจะกำหนดแผนงานกิจการ เพื่อให้ หมู่สมาชิก หรือบุคลากรในองค์กรมีทิศทางในการปฏิบัติงานหรือทำงานร่วมกันอย่างกลมกลืนไปในทางเดียวกัน

๒) ผู้บริหารควรมีการจัดองค์การ คือ การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ควรจัดการโครงสร้างองค์กรให้มีสายบังคับบัญชา ที่คล่องตัว การเชื่อมสายบังคับบัญชาให้แน่นแฟ้น และมีความจงรักภักดีต่อองค์กร เพื่อสนับสนุนนโยบายของผู้บริหารในระดับสูงเป็นอย่างดี

๓) ผู้บริหารควรมีการบริหารงานบุคคล คือ การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ควรส่งเสริมและพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กร

๔) ผู้บริหารควรมีการวินิจฉัยสั่งการ คือ การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ องค์กรควรมีการวินิจฉัยสั่งการที่รวดเร็วแม่นยำตรง รวมทั้งข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจของผู้บริหารองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร

๕) ผู้บริหารควรมีการประสานงาน คือ การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ควรประสานงานในเชิงระบบในองค์กร หรือ นอกกระบวนองค์กร เพื่อให้ องค์กรสามารถดำเนินกิจการอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ทั้งในองค์กรและนอกองค์กร

๖) ผู้บริหารควรมีการเสนอรายงาน คือ การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ องค์กรควรจะต้องมีการตรวจสอบข้อมูลผลการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ การรายงานข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ และเป็นข้อมูลที่เป็นมาตรฐาน เทียบตรง มีมาตรฐาน รวมทั้งการใช้

เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาสนับสนุนข้อมูล จะทำให้การบริหารองค์กรได้อย่างแม่นยำ รวดเร็วต่อผู้บริหาร

๗) ผู้บริหารควรมีการจัดทำงบประมาณ คือ การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสี่ปฐพีธรรม ๗ องค์กรควรจัดทำระบบบัญชี และงบประมาณเป็น แบบมาตรฐาน ซึ่งสามารถตรวจสอบระบบบัญชี ได้อย่างมีระบบในการบริหารงานองค์กร

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสี่ปฐพีธรรม ๗ อำเภอแม่วังก์ จังหวัดนครสวรรค์” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจ ได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

๑) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ทราบรายละเอียดเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและอุดมการณ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักสี่ปฐพีธรรม ๗ ด้วยการสัมภาษณ์ (Interview) โดยแบบสัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ว่า นโยบายและอุดมการณ์ ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดใกล้เคียงว่าเป็นอย่างไร

๒) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาวิจัยกระบวนการจัดการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โดยมุ่งเน้นที่การจัดการกับนโยบายและอุดมการณ์ในการบริหารสถานศึกษาตามหลักสี่ปฐพีธรรม ๗ เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารที่เป็นรูปธรรม

๓) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพและประสิทธิผล หรือเทคนิคในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร ในแต่ละด้าน เช่น ด้านรู้จักเหตุ ด้านรู้จักผล ด้านรู้จักตน ด้านรู้จักประมาณ ด้านรู้จักกาล ด้านรู้จักชุมชน และด้านรู้จักบุคคล เป็นต้น เพื่อจะได้ทราบว่า มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หรือมีเทคนิคการบริหารสถานศึกษาที่สามารถนำมาใช้เพื่อการพัฒนาในการบริหารสถานศึกษาได้